

[ایران کنفرانس](#)

گزارش ایسنا از دانشگاه‌ها پس از "برجام"

تحریم‌های ظالمانه چند سال اخیر علیه کشورمان اگر چه موجب تعالی و پیشرفت کشور در بسیاری از زمینه‌ها شد، اما روی دیگری نیز داشت که آن ایجاد محدودیت در مرادیت طبیعی محیط‌های آموزشی و علمی از جمله ایجاد محدودیت در تبادل استاد و دانشجو، محدودسازی دسترسی اساتید و دانشجویان ایرانی به مقالات و منابع معتبر علمی و جلوگیری از ورود تجهیزات مدرن آزمایشگاهی بود.

به گزارش سرویس دانشگاهی ایسنا، اکنون و پس از به ثمر رسیدن «برجام»، دانشگاه‌های کشور در آستانه فصل جدیدی در همکاری‌های مشترک با دانشگاه‌های بزرگ و معتبر دنیا قرار دارند تا از این فرصت بیشترین استفاده را در معرفی و انتقال دانش ایرانی به جهان و استفاده از ظرفیت‌های آنها برای توسعه فعالیت‌های علمی و آکادمیک خود داشته باشند.

خبرنگار دانشگاهی ایسنا در گفت‌وگوهایی با شماری از روسا و اساتید دانشگاه‌ها به بررسی «تأثیر برجام در نظام آموزش عالی کشور» پرداخته است:

امکان ارائه اندیشه‌ها و تفکرات اساتید حوزه علوم انسانی

دکتر حسین سلیمی، رییس دانشگاه علامه طباطبایی با اشاره به شرایط قبل از برجام گفت: شرایط قبل از برجام شرایطی بود که بدون اینکه بند قانونی معینی در بعضی از زمینه‌ها وجود داشته باشد، محدودیت‌های ذهنی و عملکردی برای دانشگاه‌ها ایجاد کرده بود. البته شرایط دوران تحریم برای بعضی از دانشگاه‌های صنعتی و دانشگاه‌هایی که در حوزه مطالعات فیزیک، رشته‌های تخصصی داشتند، طبق قطع‌نامه محدودیت‌هایی ایجاد کرده بود اما مهم‌تر از آن فضای ذهنی و روانی بود که مانع جدی برای همکاری‌های بین دانشگاهی پدید آورده بود به طوری که حتی در حوزه‌های علوم انسانی و علوم اجتماعی که حتی اندک ارتباطی با مسائل مندرج در بندهای تحریم‌ها نداشتند، یک مانع جدی برای تعاملات بین دانشگاهی ایجاد شده بود.

وی با تأکید بر اینکه شرایط پس از برجام موانع ذهنی را رفع کرده است، افزود: در شرایط فعلی کاملاً حس می‌شود گرایش و اشتیاق بی‌سابقه برای گسترده کردن روابط با دانشگاه‌های ایران به وجود آمده است. بسیاری از دانشگاه‌های اروپایی، آمریکایی، آسیایی و حتی دانشگاه‌های منطقه که قبلاً متمایل به گسترش روابط با دانشگاه‌های ایران نبودند با اشتیاق نسبت به این امر اعلام آمادگی می‌کنند و این یک فرصت فوق‌العاده برای دانشگاه‌های کشور است تا مبادلات علمی گسترش یابد.

رییس دانشگاه علامه طباطبایی با بیان اینکه بخش مهم مبادلات در حوزه علوم انسانی به معرفی یافته‌های دانشمندان ایرانی

اختصاص دارد، گفت: اساتید، دانشجویان و محققان کشور یافته‌های متعددی در حوزه‌های علوم انسانی و علوم اجتماعی دارند که در فضای فکری قبل امکان ارائه آن را در مجامع دانشگاهی بین‌المللی را نداشتند، اما انتظار می‌رود با باز شدن دریچه‌های جدید، امکان ارائه اندیشه‌ها و تفکرات اساتید بیشتر فراهم شود و بتوان فضاهایی را برای مطالعات و گفت‌وگوهای مشترک ایجاد کرد.

تسهیل فرآیند خرید تجهیزات و رفع دل‌مردگی فضای دانشگاه‌ها، با رفع تحریم

دکتر سعید سمنانیان، استاد و رییس اسبق دانشگاه تربیت مدرس، با بیان اینکه دانشگاه‌ها دارای فعالیت‌های مختلفی هستند، توضیح داد: نخستین فعالیت دانشگاه‌ها، فعالیت آموزشی و دومین فعالیت آن‌ها انجام کارهای پژوهشی و تولید علم و مرحله بعد فعالیت آنها، استفاده از علم تولید شده جهت حل مشکلات مردم است. اگر نهاد دانشگاه می‌خواهد رشد کرده و پله‌های ترقی را یکی پس از دیگری طی کند، نباید درون خود پيله بسته و به تازه‌های علمی در سطح دنیا بی‌توجه باشد. باید گفت قدم فراتر از سه مرحله ذکر شده ارتباطات بین‌المللی است که در راستای آن تبادلات علمی، دعوت از اساتید برجسته، برگزاری کارگاه‌ها در داخل و خارج از کشور و... صورت می‌گیرد، اما متأسفانه در سال‌های اخیر که گرفتار تحریم بودیم از توان ارتباطات بین‌المللی دانشگاه‌ها کاسته شد.

این استاد دانشگاه تربیت مدرس با تأکید بر این که ایزوله شدن سیاسی منجر به ایزوله شدن علمی نیز می‌شود، افزود: مشکل دیگر در ایام تحریم، خرید تجهیزات مخصوصاً تجهیزات مورد نیاز رشته‌های علوم تجربی بود. در سال‌های اخیر برای تهیه حتی کوچک‌ترین دستگاه‌ها و تجهیزات با مشکل مواجه بودیم. از طرف دیگر وجود تحریم‌ها در فضای دانشگاه‌ها یأس و دل‌مردگی ایجاد می‌کند. زیرا برای انجام هر اقدام علمی به محدودیت برخورد می‌کنیم و همه انسان‌ها مقاومت بالایی برای پذیرش این شرایط ندارند. بنابراین برداشتن تحریم‌ها باعث توسعه ارتباطات بین‌الملل، تسهیل شدن فرآیند خرید تجهیزات و رفع یأس و دل‌مردگی در فضای دانشگاه‌ها می‌شود.

رفع تحریم باعث ایجاد نشاط علمی در دانشگاه‌ها می‌شود

دکتر علی‌خانکی صدیق رییس دانشگاه خواجه‌نصیر المدین طوسی نیز با تأکید بر اینکه برداشتن تحریم‌ها در گسترش روابط بین‌الملل دانشگاه‌ها موثر است، افزود: در چند ماه اخیر و پس از انجام مذاکرات شاهد رفت و آمد گروه‌های زیادی از دانشگاه‌های مختلف دنیا به داخل کشور برای برقراری روابط علمی دوجانبه بودیم که این یک امر مثبت است.

وی در ادامه با تأکید بر اینکه برداشتن تحریم‌ها هم می‌تواند فرصت باشد و هم تهدید، گفت: چنانچه برداشتن تحریم‌ها، مدیریت نشود، می‌تواند آسیب هم داشته باشد، اما در کل این امر مثبت است و باعث ایجاد نشاط علمی در فضای دانشگاه‌ها می‌شود. زیرا ارتباط با دانشگاه‌های رتبه برتر دنیا باعث ورود فضای علمی آن‌ها به کشور و در نتیجه باعث نشاط فضای علمی دانشگاه‌ها می‌شود.

گسترش روابط بین‌الملل دانشگاه‌ها نتیجه رفع تحریم

دکتر امیر محمود حریرچی استاد دانشگاه و جامعه‌شناس اجتماعی با اشاره به وجود تحریم‌ها در کشور گفت: تحریم‌ها باعث شده بود حضور هیات علمی دانشگاه‌های کشور در مجامع بین‌المللی کم‌رنگ شود که این امر در شأن کشور ایران نیست، زیرا اعضای هیات علمی دانشگاه‌های کشور فعال و پرتلاش هستند و باید علم خود را در عرصه‌های جهانی ارائه دهند.

وی ادامه داد: با توجه به برنامه 1404 که طبق آن قصد داریم از نظر علمی در قله منطقه قرار بگیریم، باید علاوه بر انتشار مقالات در مجلات، در مجامع علمی بین‌المللی نیز حضور داشته باشیم. بنابراین اولین تاثیر برداشتن سایه تحریم‌ها در فضای دانشگاه‌ها گسترش روابط بین‌الملل و توسعه روابط دانشگاه‌های کشور با دانشگاه‌های معتبر و دومین تاثیر آن تسهیل در تهیه تجهیزات لازم برای امور تحقیقاتی است.

گسترش داد و ستدهای علمی در حوزه علوم انسانی پس از رفع تحریم

دکتر محمد مهدی فرقانی، رییس دانشکده ارتباطات دانشگاه علامه طباطبائی با تاکید بر اینکه سایه تحریم بر همه حوزه‌ها وجود دارد، افزود: نمی‌توان تردید کرد که رفع تحریم باعث می‌شود در فضای علمی و دانشگاهی ارتباط گسترده‌تری با دانشگاه‌های دیگر در سطح بین‌المللی داشته باشیم و امکان رشد علمی و توسعه بهتر فراهم می‌شود.

وی افزود: علاوه بر تحریم وسایل آزمایشگاهی در دوران تحریم، کشور ایران در چاپ مقاله در مجلات معتبر بین‌المللی نیز دچار مشکل شده بود و این امر در حوزه علوم انسانی نمود بیشتری داشت. همچنین امکان سفرهای مطالعاتی، گرفتن بورس، داد و ستدهای علمی، برگزاری دوره‌های مشترک و... زیر سایه تحریم دچار محدودیت شده بود که امیدواریم در دوران پسا تحریم با تسهیل داد و ستدهای علمی زمینه توسعه همه جانبه فراهم شده و نسل جوان از این فرصت استفاده کند.

افزایش کیفیت مقالات علمی پس از رفع تحریم

دکتر بیژن ظهوری زنگنه استاد دانشگاه صنعتی شریف با تاکید بر اینکه رفع تحریم‌ها و به ثمر رساندن برجام کار بسیار بزرگی بود افزود: صدماتی که در زمان تحریم دادیم، باعث شد کمر اقتصاد ایران شکسته شود و فشار بزرگی بر کشور وارد شد.

وی با بیان اینکه در زمان تحریم کشور ایران از نظر علمی با پسرمت مواجه شد، گفت: در زمان تحریم امکان شرکت در فرصت‌های مطالعاتی، شرکت در کنفرانس‌ها و... با محدودیت زیادی روبه‌رو شد. از طرف دیگر مجله‌های برتر علمی مقاله‌های ایرانی را چاپ نمی‌کردند. البته نباید خوشبین باشیم که رفع تحریم‌ها به زودی اثر خواهد کرد اما به مرور باعث باز شدن فضا می‌شود.

عضو هیات علمی دانشگاه صنعتی شریف با اشاره به انتشار مقالات در مجله‌ها و نشریات بی کیفیت افزود: از آنجایی که در زمان تحریم امکان انتشار مقاله در مجله‌های معتبر دنیا وجود نداشت، اساتید مقالات خود را به مجلات بی کیفیت ارائه می‌کردند و از آنجا که کیفیت برای این مجلات مهم نبود، بیشتر روی کمیّت تاکید داشتند و به همین دلیل در زمان تحریم، کمیّت مقالات افزایش یافت اما کیفیت آنها با کاهش مواجه بود.